

Virpi Koivu

4.5.2021

VN/7796/2019
VN/7796/2019-OM-28

Lausuntoyhteenveto; tietosuojalainsäädännöstä johtuvat muutokset luottotietolakiin, maksupalvelulakiin ja rikosrekisteri

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esityksen luonnos, joka koski EU:n tietosuojalainsäädännöstä johtuvia muutoksia luottotietolakiin, maksupalvelulain 86 §:ään ja rikosrekisterilain 4 a §:ään, oli lausuntokierroksella 14.5.-10.7.2020. Luonnokseen saatiin lausunto työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Finanssivalvonnalta, Oikeusrekisterikeskukselta, tietosuojavaltuutetun toimistolta, Eduskunnan oikeusasiamiehen kansialta, Oikeuskanslerinvirastolta, Bisnode Finland Oy:ltä, Suomen Asiakastieto Oy:ltä, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry:ltä, FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonnalta, Suomen Yrittäjiltä, Finanssiala ry:ltä, Asiakkuusmarkkinointiliitto ry:ltä.

Liikenne- ja viestintäministeriö ilmoitti, että sillä ei ollut lausuttavaa. Valtiovarainministeriöllä ei ollut huomautettavaa esitysluonnoksesta.

Luottotietolain muuttaminen

Lausuntopalautteessa kannatettiin yleisesti esityksen tavoitetta selkiyttää luottotietolain suhdetta tietosuojasetukseen. Luottotietolain osalta suurin osa huomioista koskivat henkilötietojen käsittelyn oikeusperustetta, yrityskytentätietojen luovuttamista, luottokelpoisuusarvioiden laatimista ja luottotietojen lähteitä. Ahvenanmaan maakunnan hallitus kiinnitti huomiota luottotietolain soveltamiseen Ahvenanmaalla ja yhtyy lausunnossaan ehdotukseen säilyttää kielellisiä oikeuksia koskevat säännökset luottotietolaissa. Tietosuojavaltuutettu ja Suomen Yrittäjät kiinnittivät lausunnoissaan huomiota maksuhäiriötietojen säilytysaikojen merkitykseen. Lisäksi Eduskunnan oikeusasiamies ja tietosuojavaltuutettu nostivat esiin tarpeen arvioida tarkemmin ehdotetun henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteen suhdetta julkisen vallan käyttöön ja perustuslain 124 §:ään. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnitti lausunnossaan erityistä huomiota yritysvaikutusten arviointiin.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperustetta kommentoitiin sekä viranomaisten että yritysten lausunnoissa, joskin erilaisesta näkökulmasta.

Tietosuojavaltuutettu katsoi, että esityksen ongelmallisin kohta liittyy luottotietotoimintaan sovellettavaksi tulevaan käsittelyn oikeusperusteeseen. Tietosuojavaltuutettu totesi, että esityksessä on hyvin perusteltu, miksi siinä päädytään esittämään oikeusperusteeksi tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaa (yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttäminen) esimerkiksi 6 artiklan 1 kohdan f alakohdan (rekisterinpitäjän oikeutettu etu) sijasta. Sekä tietosuojavaltuutettu että eduskunnan oikeusasiamies kiinnittivät kuitenkin huomiota kysymykseen julkisen vallan käytöstä. Tietosuojavaltuutetun lausunnossa kiinnitetään huomiota tietosuojasetuksen johdanto-osan 45 kohtaan, joka edellyttää, että jäsenvaltion lainsäädännössä määritetään, olisiko yleisen edun vuoksi toteutettavan tehtävän suorittamiseksi rekisterinpitäjän

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Virpi Koivu

4.5.2021

VN/7796/2019

VN/7796/2019-OM-28

oltava julkinen viranomainen tai muu julkis-tai yksityisoikeudellinen luonnollinen tai oikeushenkilö, ja todetaan, että asetus ei siis näytä sulkevan pois mahdollisuutta, että myös yksityisoikeudellisen tahon suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn voitaisiin soveltaa oikeusperusteena 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaa. Tietosuojavaltuutettu kuitenkin katsoi, että asia edellyttäisi myös valtiosääntöoikeudellista arviointia. Tietosuojavaltuutettu kiinnitti lisäksi huomiota mahdollisuuteen, että Suomen luottotietomarkkinoilla toimisi yrityksiä, joiden päätoimipaikan sijaintimaassa oikeusperusteena käytettäisiinkin 6 artiklan 1 kohdan f alakohtaa, sekä komission julkaisemaan raporttiin sisältyvään huoleen kansallisten lainsäädäntöjen sirpaloitumisesta, ja katsoi, että esitykseen olisi tarpeen saada kattava EU-tason kansainvälinen vertailu.

Eduskunnan oikeusasiamies puolestaan katsoi lausunnossaan, että tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaa tulisi ainakin lähtökohtaisesti soveltaa vain viranomaisten tai muiden julkista hallintotehtävää hoitavien toimintaan. Eduskunnan oikeusasiamies katsoi, että esityksessä olisi täsmällisemmin arvioitava artiklassa tarkoitettujen tehtävien julkisesta luonteesta johtuen sitä, mitä merkitsee, että tehtävä on uskottu yksityisoikeudellisten elinkeinonharjoittajien suoritettavaksi. Näin ollen tulee pohdittavaksi luottotietotoiminnan luonne perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna julkisena hallintotehtävänä. Eduskunnan oikeusasiamies esitti lausunnossaan, että esitysluonnoksen perusteluissa todetun luottotietotoiminnan yhteiskunnallisen tehtävän ja tosiasiallisen rekisteröidyn oikeuksiin merkittävästi vaikuttavan luonteen vuoksi tehtävä olisi määriteltävä julkiseksi hallintotehtäväksi tai ainakin julkiseksi tehtäväksi. Eduskunnan oikeusasiamies kiinnitti myös huomiota siihen, että julkisen tehtävän käsite on laajempi yläkäsite ja määrittää muun muassa eduskunnan oikeusasiamiehen toimivaltaa, kun taas julkisen hallintotehtävän luonteesta seuraa velvollisuus hallinnon yleislakien noudattamiseen ja katsoi, että terminologia esitysluonnoksessa oli tältä osin jossain määrin horjuvaa.

Suomen Asiakastieto Oy totesi, että se on itse päätyntä omassa toiminnassaan pitämään käsittelyn perusteena 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaa. Suomen Yrittäjät yhtyi esitysluonnoksen arvioon luottotietotoimintaan liittyvän käsittelyn oikeusperusteesta, viitaten luottotietotoiminnan merkittävään rooliin taloudellisessa toiminnassa ja riskienhallinnassa. Suomen Yrittäjät kiinnitti samalla huomiota luottotietotoiminnan vaikutuksiin ihmisiin ja yrityksiin. FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta ja Asiakkuusmarkkinointiliitto ry pitivät myös valittua oikeusperustetta perusteltuna. Bisnode Finland Oy katsoi, että rekisterinpitäjän oikeutta valita käsittelyperustetta ei pitäisi tarpeettomasti rajata. Bisnode kiinnitti huomiota siihen, että esimerkiksi rekisteröidyn itsensä ilmoittama luottokielto on puhtaasti suostumukseen perustuva, jolloin muun oikeusperusteen käyttö voisi rajata rekisteröidyn oikeuksia. Bisnode Oy:n näkemyksen mukaan on vältettävä tilannetta, jossa luottotietotoiminnan harjoittaminen määriteltäisiin julkiseksi hallintotehtäväksi tai julkiseksi tehtäväksi. Myös Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry:n ja Finanssiala ry:n lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että luottotietoja käytävissä yrityksissä tietoja voidaan käsitellä myös muilla oikeusperusteilla. Finanssiala huomautti, että luottotietotoiminnan harjoittajan käsittelyperuste ja yksittäisen luotonantajan rekisterin käytön oikeusperuste ovat eri asioita, mikä tulisi tuoda selvästi esille esitysluonnoksessa. Finanssiala totesi, että luottolaitoksissa tietoja voidaan käsitellä myös muuhun käsittelyperusteeseen nojaten ja useampi käsittelyperuste voi olla voimassa yhtä aikaa. Kyseeseen tulee sen mukaan myös tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan alakohta (rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen) tai 6 artiklan 1 kohdan b alakohta (sopimuksen täytäntöönpano) tai rekisteröidyn suostumus.

Yrityskytentätietojen luovuttaminen

Yrityskytentätietojen luovuttamista koskevien poikkeussäännösten poistamista koskevat ehdotukset herättivät runsaasti huolia lausunnonantajien keskuudessa (Bisnode Finland Oy, Suomen Asiakastieto Oy, Finanssiala ry, Asiakkuusmarkkinointiliitto ry, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry). Toisaalta viranomaiset eivät kommentoineet ehdotettuja tietojen luovuttamista koskevien säännösten muutoksia, ja Suomen Yrittäjät piti ehdotuksia perusteltuina. Muutosehdotusten taustalla on se, että poikkeussäännökset näyttävät muotoilultaan ongelmallisina tietosuoja-asetuksen valossa, huomioiden, että tietosuoja-asetuksessa ei tehdä eroa erilaisten henkilötietojen välillä. Yrityskytentätiedot ovat myös henkilötietoja. Lain esitöissä se, miksi rekisteröityä ei tarvitse informoida tällaisten henkilötietojen luovutuksista, on myös perusteltu puutteellisesti.

Sekä Bisnode Finland Oy ja Suomen Asiakastieto Oy pitivät ongelmallisina ehdotettuja yrityskytentätietoja koskevien poikkeussäännösten poistoja. Bisnoden käsityksen mukaan alkuperäinen tarkoitus on ollut mahdollistaa yritysten vastuuhenkilötietojen laajempi käyttö verrattuna maksuhäiriötietoihin, mikä on perusteltua, koska vastuuhenkilötietoja saa myös muilta rekisterinpitäjiltä, joilla ei ole 19 §:n mukaista vaatimusta erityisestä

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	s-posti, internet
Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	e-post, internet
Postal Address	Office	Telephone	Fax	e-mail, internet
Oikeusministeriö	Eteläesplanadi 10	0295 16001	(09) 160 67730	oikeusministerio@om.fi
PL 25	00023 Helsinki	Internat. +358 295 16001	Internat. +358 9 160 67730	www.oikeusministerio.fi
FI-00023 Helsinki	Finland			
Finland				

Virpi Koivu

4.5.2021

VN/7796/2019

VN/7796/2019-OM-28

käyttötarkoituksesta sekä käytön syyn, ajankohdan ja luovutuksen saajan tallentamisesta. Asiakastieto jakoi tämän näkemyksen kiinnittäen huomiota siihen, että yrityksen vastuuhenkilötietojen käsittely on nykyisessä laissa erilaisessa asemassa kuin henkilöluottotietojen käsittely. Yritykset kommentoivat asiaa yksityiskohtaisesti usean pykälän osalta. Yritysten huomiot koskivat kaikkia säännöksiä, joissa yrityskytentätietoja koskevat poikkeukset ehdotettiin poistettavaksi. Yritykset katsoivat, että näiden tietojen luovuttaminen ei loukkaa henkilön yksityiselämän suojaa. Bisnode ja Asiakastieto esittivät yrityskytentätietojen osalta arvioita huomattavista taloudellisista vaikutuksista.

Finanssiala ry ja Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry katsoivat, että ehdotettu 29 §:n muutos voisi monimutkaistaa yritysten luotonmyöntöprosessia, jos tietojen tarkistaminen pitää nimenomaisesti ilmoittaa kullekin yrityksen vastuuhenkilölle erikseen. Asiakkuusmarkkinointiliitto ry katsoi, että yrityskytentätietoja ei tulisi kysyä samanlaisella perusteella kuin henkilön maksuhäiriötietoja, sillä käytännössä tämä merkitsisi sitä, että myös näiden tietojen käyttöön olisi pyydyttävä luottotietolain mukainen syykoodi ja ne olisi merkittävä lokitietoihin. Luottotietotoiminnan harjoittajien tavoin se kiinnitti huomiota kustannusvaikutuksiin.

Suomen Yrittäjät puolestaan piti tärkeänä, että yrityskytentätietoja koskeviin sääntelypoikkeuksiin on kiinnitetty huomiota ja perusteettomat poikkeukset ehdotettu kumottavaksi. Suomen Yrittäjät kiinnitti huomiota siihen, että nimenomaan yrityskytentätietoihin liittyy rekisteröidyn kannalta usein sellaisia yllättäviä kielteisiä vaikutuksia, joissa välttämättömyyden ja oikeasuhteisuuden vaatimukset korostuvat. Yrityskytentätietoihin liittyvät negatiiviset vaikutukset saattavat joissakin tapauksissa olla yllättäviä rekisteröidylle erityisesti tilanteissa, joissa henkilö on lupautunut mahdollisesti osallistumaan toisen yrityksen hallitukseen vailla tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa yrityksen talouteen. Suomen yrittäjät katsoi, että poikkeuksien kumoamisella ja säännösten yhdenmukaistamisella olisi positiivisia vaikutuksia rekisteröidyn aseman ja oikeuksien kannalta. Näitä vaikutuksia liittyy erityisesti tiedonantovelvoitteisiin, jotka koskevat luottotietotoiminnan harjoittajaa ja luottotiedon käyttäjää.

Luottokelpoisuusarvioiden laatiminen

Tietosuojavaltuutettu piti luottokelpoisuusarvioita koskevia perusteluja hyvinä, mutta katsoi, että esitykseen olisi hyvä ottaa jakso, jossa käsiteltäisiin profiloinnin lopputuloksena syntyvän henkilötiedon käsittelyä. Tietosuojavaltuutettu myös toivoi, että tietojen vastaanottajien asemasta säädettäisiin tarkemmin todeten, että joskus ongelmana on ollut, että sellaisia henkilötietoja, jonka tallennusaika luottotietorekisterissä on jo päättynyt, käytetään sen vastaanottajan järjestelmissä tuota tallennusaikaa pidempään. Oikeuskanslerinvirasto ei yhtynyt esitysluonnoksessa olevaan näkemykseen siitä, että 16 §:sä on jo nimenomaisesti sallittu automatisoidut yksittäispäätökset, ainakaan tavalla, jonka voisi katsoa täyttävän tietosuojasetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohdan asettamat vaatimukset. Oikeuskanslerinvirasto katsoi, että esitystä tulee muuttaa niin, että säännöksen tarkoitus käy selkeästi ilmi lain tekstistä ja myös perustellaan lain yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Bisnode Finland Oy ja Suomen Asiakastieto Oy eivät tukeneet lausunnoissaan ehdotettuja muutoksia, ja pitivät nykyisiä säännöksiä riittävinä. Lausunnoista toisaalta ilmenee, että luottokelpoisuusarviot tuotetaan automatisoidusti. Bisnode Oy totesi toisaalta, että se ei tee yleisen tietosuojasetuksen 22 artiklassa kuvattuja automatisoituja päätöksiä, joilla olisi rekisteröityä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa vastaavalla tavalla merkittävästi. Asiakastiedon näkemys on sama. Bisnoden näkemyksen mukaan ehdotettu muutos, jonka mukaan luonnollinen henkilö voisi vaatia virheen korjaamista ennen päätöksentekoa, estäisi arviointitietojen käytön automatisoiduissa päätöksissä kokonaan. Yritykset katsoivat, että ehdotetut muutokset olivat tiukennuksia suhteessa tietosuojasetukseen. Yritykset kiinnittivät huomiota siihen, että luottotietojen käyttäjät voivat osana omaa tietojen käytön prosessiaan tehdä luottopäätöksiä tai automatisoituja luottopäätöksiä.

Finanssiala katsoi, että ehdotetun pykälän tulisi koskea vain luottotietotoiminnan harjoittajan suorittamaa arviointia ja perusteluissa olisi selvennettävä, että tässä tarkoitetaan vain luottotietotoiminnan harjoittajan tuottamaa ja luottotietorekisteriin tallennettavaa arviointitietoa. Finanssiala totesi, että jos velvollisuus koskisi myös luotonantajaa ja luotonantajan itsensä laatimaa luottokelpoisuusarviointia, esitetty lisäys olisi merkittävä muutos nykyiseen luotonmyöntöprosessiin. Myös Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry ja Asiakkuusmarkkinointiliitto ry katsoivat, että ehdotus aiheuttaisi huomattavia muutoksia luotonmyöntöprosessiin eikä toisi asiakkaalle vastaavaa hyötyä. Se piti erityisesti ongelmallisena sitä, että rekisteröidyllä olisi oikeus vaatia ihmisen osallistumista päätöksentekoon jo ennen päätöksen tekemistä. Finanssiala toi myös launnonssa esiin, että finanssialalla on vakiintuneesti noudatettu

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	s-posti, internet
Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	e-post, internet
Postal Address	Office	Telephone	Fax	e-mail, internet
Oikeusministeriö	Eteläesplanadi 10	0295 16001	(09) 160 67730	oikeusministerio@om.fi
PL 25	00023 Helsinki	Internat. +358 295 16001	Internat. +358 9 160 67730	www.oikeusministerio.fi
FI-00023 Helsinki	Finland			
Finland				

Virpi Koivu

4.5.2021

VN/7796/2019

VN/7796/2019-OM-28

käytäntöä, jossa ihmisen osallistumisen mahdollistava mekanismi voidaan toteuttaa esimerkiksi tarjoamalla linkki muutoksenhakuprosessiin, kun automatisoitu päätös toimitetaan rekisteröidylle, sekä sovitut uudelleentarkastelun määrääjat ja nimetty yhteyspiste kyselyjä varten. Luotonantajalla on myös tietosuoja-asetuksen nojalla velvollisuus informoida asiakasta automaattisesta päätöksenteosta ja profiloimisesta sekä annettava merkitykselliset tiedot käsittelyyn liittyvästä logiikasta. Finanssialan näkemyksen mukaan luotonantajalle tulisi antaa mahdollisuus harkita, missä vaiheessa ja miten tämä informointivelvollisuus toteutetaan. Finanssiala myös huomautti, että säädöstekstissä ei ole mainintaa, että se koskisi vain automaattista luottopäätöskäsittelyä ja katsoi, että asia tulisi todeta myös pykälätekstissä.

Luottotietojen lähteet (6 §)

Bisnode Finland Oy:n, Suomen Asiakastieto Oy:n, Suomen Perimistoimistojen Liitto ry:n, Finanssiala ry:n ja Asiakkuusmarkkinointiliitto ry:n lausunnoissa on kommentoitu ehdotettuja luottotietolain 6 §:n muutoksia. Suomen Perimistoimistojen Liitto ry sekä Finanssiala ry kannattivat 6 §:n 2 momentin toisen virkkeen poistamista ehdotuksen mukaisena. Finanssiala ry, Asiakkuusmarkkinointiliitto ry sekä Suomen Asiakastieto Oy ehdottivat selvyuden vuoksi lisäämään hallituksen esityksen perusteluihin, että poistolla ei kuitenkaan rajoiteta luotonantajan oikeutta hankkia ja käsitellä luotonmyönnön tai luottokelpoisuuden arvioinnin kannalta tarpeellisia tietoja noudattaen tietosuoja-asetuksen tai muun lainsäädännön vaatimuksia. Suomen Asiakastieto Oy korosti etenkin luotonantajan oikeutta käyttää, luotonhakijan suostumuksella, toisilta luotonantajilta saatavia tietoja aikaisemmista luotoista ja muista luottotietoina käytettävistä tiedoista.

Bisnode Finland Oy totesi 6 §:n 1 momentin viimeisen virkkeen poiston osalta, että arkaluonteisten tietojen käyttämisen kieltäminen luottotietoina muuttaisi nykyisiä prosesseja ja tietojärjestelmiä. Luottotietojen käyttäjät monesti tarvitsevat näitä tietoja osana luottotietoja, vaikka luottotietotoiminnan harjoittajan ei ole mahdollista kyseisiä tietoja tallentaa luottotietorekisteriin luottotietolain nojalla. Tulisi arvioida, edistäisikö tämän virkkeen poisto parempaa tietosuojaa. Pykälän 2 momentin toisen virkkeen poistamista ei myöskään pidetty kannatettavana, koska tietojen käytön rajaaminen tarpeettomasti estäisi Bisnoden näkemyksen mukaan parempien päätösten tekemistä.

Tietoturvallisuus ja luottotietojen käsittelyn kirjaaminen (7 §)

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry ja Suomen Asiakastieto Oy kommentoivat luottotietolain 7 §:n muutoksia. Suomen Perimistoimistojen Liitto ry esitti, että vastuuhenkilötietojen luovuttamisen pitäisi olla mahdollista myös anonyymille luovutuksensaajalle. Samoin Suomen Asiakastieto Oy:n mukaan vastaanottajaryhmien kirjaamisen tulisi olla riittävää.

Palveluja koskevat velvoitteet (10 §)

Tietosuojavaaluttettu huomautti, että esityksessä ehdotetun 10 §:n 3 momentin kumoamisen ja tietosuoja-asetuksen 15 artiklan (oikeus saada pääsy tietoihin) kohdalla kyse voi olla kahdesta eri tilanteesta. Pääsyoikeuden nojalla toimitettavat tiedot voivat pitää sisällään 10 §:ssä tarkoitettua otetta nähden tarpeettomankin laajat tiedot suhteessa otteen käyttötilanteisiin.

Henkilötietojen luovuttamisen ja käyttämisen yleiset edellytykset (19 §)

Finanssiala ry ja Suomen Perimistoimistojen Liitto ry esittivät huomautuksia 19 §:n muutoksiin siltä osin kuin esitysluonnoksessa henkilötietojen luovuttaminen ja käyttö ehdotetaan rajattavaksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 3 luvun 4 §:ssä säädettyjen velvoitteiden toteuttamiseen. Finanssiala ry ja Suomen Perimistoimistojen Liitto ry ehdottivat, että pykälä tulisi muotoilla uudelleen siten, että ilmoitusvelvollisen tiedonsaantioikeutta ei kavenneta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Virpi Koivu

4.5.2021

VN/7796/2019

VN/7796/2019-OM-28

Tiedot liiketoimintakiellosta (23 §)

Oikeusrekisterikeskus kannatti ehdotettua muutosta luottotietolain 23 §:ään. Luottotietotoiminnan harjoittajan oikeus luovuttaa tietoja vain voimassa olevista liiketoimintakielloista olisi yhdenmukainen liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) 21 §:n kanssa. Suomen Asiakastieto Oy:n mukaan jäi epäselväksi, mitä tarkoitetaan "toimeksiannon suorittamisella". Mikäli sillä tarkoitettaisiin liiketoimintakieltoa koskevaa tietopyyntöä, ei kyseinen lisäys aiheuttaisi Asiakastieto Oy:n mukaan ongelmia. Asiakkuusmarkkinointiliitto ry totesi, että jatkovalmistelussa tulisi arvioida tarkemmin, onko liiketoimintakielto julkisena tietona sellainen tieto, jonka luovuttaminen olisi tarpeen rajata toimeksiantoihin.

Taloudellisten vaikutusten arviointi

Bisnode Finland Oy ja Suomen Asiakastieto Oy esittivät huomioita esitysluonnoksen sisältämästä taloudellisten vaikutusten arvioinnista. Luottotietotoiminnan harjoittajat esittivät arvioita huomattavista kustannusvaikutuksista, mukaan lukien useiden miljoonien eurojen tietojärjestelmäkustannukset, sekä arvioita mahdollisista lisäkustannuksista ja tulon menetyksistä. Yritykset katsoivat, että nämä vaikutukset aiheutuisivat lähinnä yritysrytöntä tietojen koskevien säännösten muutoksista.

Myös Asiakkuusmarkkinointiliitto ry katsoi, että yritysrytöntä tietojen koskevista muutosehdotuksista aiheutuisi kustannuksia. Sen arvion mukaan lainmuutokset tarkoittaisivat merkittäviä tietojärjestelmämuutoksia liittyen rekisterinpitoon, mistä aiheutuisi huomattavasti kustannuksia yrityksille. Samoin Finanssiala ry katsoi, että erityisesti 16 §:n muutokset ehdotetussa muodossa merkitsisivät huomattavia muutoksia luottolaitoksille luotonmyöntöprosessiin ja edellyttäisivät merkittäviä tietoteknisiä muutoksia, sekä vaikeuttaisivat digitaalisten palveluiden kehittämistä.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnitti lausunnossaan erityisesti huomiota taloudellisten vaikutusten arviointiin. Ministeriö totesi, että yrityksiin kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu varsin niukasti, mutta toisaalta esityksessä todetaan, että vaikutusten arviointia on tarkoitus täydentää lausuntokierroksen jälkeen. Se piti tarpeellisena yrityksiin kohdistuvien vaikutusten täsmentämistä ja tarkoituksenmukaisena, että arvioinnissa hyödynnetään myös lausuntokierrokselta saatuja näkökulmia. Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyi näkemykseen siitä, että esityksellä ei olisi kielteisiä vaikutuksia luottoliiketoiminnan harjoittamisen edellytyksiin, yritysten väliseen kilpailuun tai muihin liiketoiminnan ehtoihin, koska ne kohdistuvat saman tasoisiin kaikkiin Suomessa toimiviin alan yrityksiin. Se katsoi, että esityksessä voisi kuitenkin pyrkiä tuomaan esille, onko alalla toimivilla yrityksillä kokoeroja ja siten kohdistuvatko sääntelystä aiheutuvat kustannukset eri tavalla suurempiin ja pienempiin toimijoihin. Yrityksiin kohdistuvien taloudellisten vaikutusten hahmottamista voisi pyrkiä parantamaan myös esittämällä arvioita siitä, millaista lukumäärää yrityksiä esitys koskisi.

Maksupalvelulain 86 §:n muuttaminen

Maksupalvelulain muuttamista koskeva lakiehdotus oli aiemmin lausuntokierroksella osana hallituksen esityksen luonnosta, joka sisälsi lakiehdotukset oikeusministeriön hallinnonalan eräiden henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten muuttamiseksi. Toisen kerran lausuntokierroksella olleessa tarkistetussa maksupalvelulain muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa on huomioitu erityisesti tietosuojavaltuutetun näkemykset, joiden perusteella lakiehdotusta on muutettu siten, että sääntely vastaisi luottolaitosten ja maksulaitosten osalta jo voimassa olevia säännöksiä. Finanssivalvonta ja Suomen Yrittäjät kannattivat esityksen tavoitetta selkiyttää oikeustilaa maksupalvelulaissa tarkoitettujen asiakashäiriötietojen käsittelyssä ja varmistaa yhdenmukainen sääntely eri maksupalveluntarjoajien osalta. FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta piti tärkeänä, että eri muodoissa maksupalveluja tarjoavia toimijoita koskee jatkossa mahdollisimman yhdenmukainen sääntely. Myös Finanssiala kannatti pykälään esitettyjä muutoksia. Finanssiala piti tärkeänä, että laissa on edelleen maksuvälinepetosten torjunnan kannalta välttämätön oikeus luovuttaa tietoja toiselle palveluntarjoajalle maksupalvelutoimintaan kohdistuneista epäilyistä ja tehdyistä rikoksista. Finanssialan näkemyksen mukaan maksupalvelulakiin esitettävällä muutoksella ei myöskään heikennetä mahdollisuuksia rahanpesuepäilyjä koskevien tietojen vaihtamiseen pankkien

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Helsinki Finland	Eteläesplanadi 10 00023 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	(09) 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	oikeusministerio@om.fi www.oikeusministerio.fi

Virpi Koivu

4.5.2021

VN/7796/2019
VN/7796/2019-OM-28

välillä, koska rahanpesulaissa on annettu mahdollisuus rajoitetuissa tapauksissa kertoa toiselle pankille ilmoituksen tekemisestä.

Maksupalvelulakiin ehdotettuihin muutoksiin ei esitetty yksityiskohtaisia huomautuksia. Tietosuojavaltuutettu huomautti kuitenkin, että maksupalveludirektiivin ja tietosuoja-asetuksen välinen suhde erityisesti suostumuksen osalta oli Euroopan tietosuojaneuvoston lausuttavana.

Rikosrekisterilain 4 a §:n muuttaminen

Rikosrekisterilakiin ehdotettua muutosta kommentoivat Oikeusrekisterikeskus, tietosuojavaltuutettu ja Eduskunnan oikeusasiamies.

Tietosuojavaltuutettu ja Oikeusrekisterikeskus tukivat ehdotettua rikosrekisterilain muutosta. Tietosuojavaltuutettu kiinnitti huomiota siihen, että rekisterinpitäjän käsitteeseen kuuluu, että se tekee luovutuspäätökset. Oikeusrekisterikeskus totesi, että tietojen luovuttamisesta päättäminen on kuulunut jo pitkään henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan rekisterinpitäjälle ja oikeusministeriön toimivalta päättää rikosrekisteritietojen luovuttamisesta on nähtävissä vanhentuneena. Oikeusrekisterikeskus totesi, että kyseessä on periaatteellisesti suuri muutos Oikeusrekisterikeskuksen harkintavaltaan rikosrekisteritietojen luovuttamisessa. Tähän asti kaikki tietoluovutukset ovat perustuneet yksiselitteiseen säännökseen tai oikeusministeriön päätökseen. Oikeusministeriö ei ole kuitenkaan lausunnon mukaan tehnyt viimeisen kymmenen vuoden aikana päätöksiä tietojen luovuttamisesta rikosrekisterilain 4 a §:n 3 momentin nojalla. Oikeusrekisterikeskus arvioi, että tilanteet, joissa tietoja luovutettaisiin muutetun momentin nojalla, jäisivät harvinaisiksi.

Oikeuskanslerinvirasto puolestaan kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että päätöksenteon säätämistä oikeusministeriölle perusteltiin myös sillä, että poikkeusluvan myöntäminen sisältää sellaista oikeuspoliittista harkintaa ja linjanvetoa, joka luonteensa puolesta soveltuu paremmin ministeriölle kuin hallinnolliselle rekisteriviranomaiselle.

Muut huomiot

Luottotietolain 13 §

Eduskunnan oikeusasiamies ehdotti lausunnossaan, että luottotietolain 13 §:n 3 kohtaa täydennettäisiin siten, että vain tiedot riidattoman saatavan maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla, saadaan ilmoittaa luottotietorekisteriin.